

„שדרת הדג“

צורך בו, לא ניוקק לו באף שיטה, אולם דעתי היא שלא נוכל לוותר עליו.

כיוון ששדרת הדג מחייבת שימוש במספר יחידות מאכסימאלי, אין אפשרות בשיטה זו לבזבז זמן על ניקוי או „חיטוי“ הגביעים בין פרה לפרה. כבענין המאזניים והצנצנות, עלינו להחליט בענין זה, בלי כל קשר לשיטת המכון. אם ניקוי או חיטוי הגביעים אינו נחוץ בשדרת הדג, אזי גם בכל שיטה אחרת שוב אינו דרוש.

בעיות נוספות בקשר לציד, כגון הבטחת יציבות הוראקום והפולסאציה במספר גדול של יחידות, שחרור החלב בכמות גדולה ועוד, ניתנות בוודאי לפתרון, אך עלינו לברר את כל הבעיות בירור מוקדם ולפתרון לפני שמשק יתחיל בהפעלת שדרת דג.

שיטת החליבה

שדרת הדג מחייבת שיטת עבודה המאפשרת חליבת מספר מאכסימאלי של פרות בבית אחת. דבר זה משיגים ע"י:

א. ציוד „פשוט“, כפי שהוסבר לעיל, בלי ריכוז החלב בצנצנות ובלי סידור שטיפה או חיטוי לגביעים בין פרה לפרה.

ב. הפעלת מספר גדול ככל האפשר של יחידות מכונה ע"י החולב.

כידוע, עולה ההספק כשמשתמשים במספר גדול יותר של יחידות, אך יחד עם זה גם גדל משך החליבה „נטו“, כלומר — משך השהיית הגביעים על הפטמות של כל פרה ופרה. עד כה למדנו להגדיר חליבה נכונה וטובה כדלהלן: הכנה אינדיבידואלית של כל פרה לשם גירוי הורדת חלב; הרכבת הגביעים מיד עם הורדת החלב על מנת לנצל את הדקות המעטות, בהן נתון העטין בלחץ, לשם מציצה מהירה של החלב מהעטין ע"י גביעי המכונה. ידוע לנו שהלחץ הנגרם בעקב האוקסיטוצין נחלש כעבור דקות אחדות ונפסק כליל כעבור 10 דקות ממועד הפרשת ההורמון. למדנו שכל איחור בהרכבת הגביעים לאחר שהפרה הורידה את החלב, גורם להארכת משך החליבה ולגמירה בלתי מושלמת

תיאורה של שדרת הדג (משק הבקר והחלב מס. 23) עוררה ענין רב בין הבוקרים. המספרים על ההספק בעבודה שהוזכרו ברשימה מפליאים ממש, ומובן שהחידוש המתואר ימשוך את לב כולנו.

הח' שלמה גל כבר הזכיר ברשימתו אי-אלה בעיות הקשורות בשיטה הניחילנדית החדשה, וברצוני לעמוד ביתר פירוט על החשובות שבהן.

הציוד

מכל ההסברים שקיבלנו עד כה, מתברר ששדרת הדג מחייבת הפעלת ציוד המונע במידה רבה ככל האפשר עיכובים ורגעי בטלה והעובד מפעיל מספר מאכסימלי של יחידות מכונה. הציוד המתאים למטרה זו הינו קומביין חליבה ללא מאזניים וצנצנות. בדיונים רבים שנתקיימו מאז ראשית תכנון מכוני החליבה אצלנו עמדנו וחזרנו ועמדנו על הצורך בביקורת המתמדת, המתאפשרת ע"י סידור המאזניים והצנצנות. הנימוקים לכך הם:

א. העדר המעולה שלנו מחייב ביקורת תנובה מתמדת.

ב. חילופי העובדים לעיתים תכופות והכשרת חולבים חדשים בלי הפסק כמעט, מחייבים ביקורת על ביצוע העבודה בעזרת המאזניים.

בשדרת הדג בניירזילנד הוכנס, אמנם, מנגנון מיוחד לצורך קביעת קצב הזרימה של החלב מהעטין — „האינדיקאטור“, אך מנגנון זה אינו בא להחליף את השימוש בצנצנת. האינדיקאטור רק מציין את מהירות הזרימה של החלב, ואילו הצנצנת מציינת נוסף לכך גם את כמות החלב שהפרה נתנה. אגב, צינור החלב הפלאסטי השקוף מתוצרת דה-לאוואל, שהופיע בשוק לאחרונה, מקל בהרבה על קביעת קצב הזרימה של החלב מהעטין.

אנו צריכים לברר לעצמנו ולהחליט, אם נחוץ לנו גם כיום סידור המאזניים והצנצנות, בלי כל קשר לתכנית מכון החליבה. אם יתברר שהמיתקן המסובך והיקר הזה, הקשה גם לניקוי, אין עוד

הושפע אפילו טיפוח הבקר למטרת החליבה המהירה; היש להניח שהבקר הנירזילנדי תתפתח בכיוון הפוך מבחינה זו? דבר זה קשה להניח, כי הפרה הגרזית המקובלת בנירזילנד מוכרת בדרך כלל כפרה עדינה קלת החליבה, בכל אופן נקודה זו טעונה בדיקה. העדר השבדי, למשל, שמוצאו הולנדי-פריזי, הוא קשה לחליבה, וחליבה במשך כ-12-15 דקות אינה יוצאת מהכלל. ואילו העדר האמריקאי, שמוצאו הולנדי-פריזי, טופח לחליבה מהירה במשך כ-3-4 דקות. ואין צורך להזכיר שמאז מיכון החליבה אצלנו גם אנו מקדישים תשומת לב לתכונות החליבה המהירה.

כבסעיפי הצידוד, כן גם בסעיף זה של שיטת חליבה, הבחינה הקובעת היא: האם לקבל את שיטת החליבה „האיטית“ כחליבה נכונה. ואם כן, הבה נכניס את השיטה הזאת גם לסגור ולשדרה ואף למכונות הניידות ומיד נגדיל את ההספק לכל חולב.

עוררתי ברשימה זו כמה מהבעיות העיקריות הנוגעות בשיטת שדרת הדג כדי להדגיש שהנהגת שיטה זו מחייבת לשנות לחלוטין את כל היסודות עליהם אנו מבססים את החליבה. ישנן אי אלה נקודות במבנים הנירזילנדיים הראויים לתשומת לב אשר אינם נוגעים בשיטה עצמה ועל המתכננים לבדוק אותן, כגון: חדר חליבה פתוח לקראת החצר, הרחקת הפרות בחצר ההמתנה מקיר הבנין, פשטות המבנה והאינסטלציה הפנימית ועוד. אך בכל הנוגע לשיטת החליבה, עלינו לברר בעיות רבות, טרם נוכל לגשת באופן רציני לביצוע הניסוי, או אפילו במשק אחד. ההתאחדות פנתה לתחנת הנסיונות רואקורה שבנירזילנד בבקשה להבהיר פרטים רבים שאינם מובנים לנו כעת. עצתי לכל בוקרינו היא: — אל תחליטו בחיפזון! נבדוק ונחזור ונבדוק את כל הבעיות הקשורות בענין ואל לנו להסתפק בריצה אחרי „השיכלולים האחרונים“.

חי הברון

התאחדות מגדלי בקר

ע"י המכונה. כמו כן למדנו שהוראקום, עלול לגרום לפגעים, כגון דלקות, גירויים והתקשות כשהוא מופעל זמן ממושך למדי, במיוחד כשזרם החלב מהעטין חלש או שנפסק לחלוטין.

מעיון ראשון בשיטת החליבה הנירזילנדית מתקבל הרושם ששיטת חליבה זו הנה מנוגדת תכלית הניגוד לכל מה שלמדנו, וכאילו מחזירה אותנו לתקופה שלפני 20-30 שנה.

יבולי המספוא באנגליה ומחירי יחידות המזון במיני המספוא השונים

המספוא	היבול לדונם ביחידות מזון	מחיר יחידות מזון בפרוטות	השוואת מחירי יחידות המזון (באחוזים) לידים במרעה
מרעה	250	25	100
סלק מספוא	465	85	340
תחמיץ עשב	141	75	300
קודקודי סלק סוכר	200	80	320
כרוב מספוא	432	71	284
שחת	140	70	280
עשב מיובש מלאכותית	366	168	672
גרגרי קטניות	166	108	432
גרגרי שיבולת שועל	200	113	452

בשדרת הדג הנירזילנדית מכינים קבוצת פרות בבת אחת, עם כניסתה למכון. הרכבת הגביעים נעשית ללא כל קשר אינדיבידואלי להורדת חלב של כל פרה, אלא בהתאם ליחידה שמתפנית מול עמדה מסוימת. משך חליבה „נטר“ בשדרת הדג נע, בהתאם למספר היחידות וההספק שנזכרו ברשימה של שלמה גל, בגבולות 5 עד 10 דקות ולמעלה מזה; ובממוצע מגיע ל-6½ עד 7½ דקות. השיטה הנירזילנדית בנויה על יסודות המנוגדים לכל מה שמלמדים המומחים בארצות הברית, אנגליה וארצות רבות אחרות — הכוונה ל„חליבה מהירה“! בארצות אלה, וכן אצלנו,